

Forfatter: ?

Titel: Josias Leop. B...s [i.e.: Bynchs] eller den igien opstandne Wendekaabes merkværdige Levnet og sande Forhold. Til Fornøyelse for Elskere af alle Lærde Folk opsat, og til Trykken befordret af Hans gamle Ven.

Citation: ?: "Josias Leop. B...s [i.e.: Bynchs] eller den igien opstandne Wendekaabes merkværdige Levnet og sande Forhold. Til Fornøyelse for Elskere af alle Lærde Folk opsat, og til Trykken befordret af Hans gamle Ven.", i ? : *Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 17*, A.F. Stein, 1772, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-2_017-shoot-workid2_017_007.pdf (tilgået 19. maj 2021)

Anvendt udgave: Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 17

Ophavsret Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen.](#)

[↶](#)

Josias Leopold B...s

eller

den igien opstandne

Wendekaabes

merkværdige Levnet og sande Forhold.

[✂](#) Til Fornøjelse for

[✂](#) Elskere af alle færde Folk

[✂](#) opsat,

[✂](#) og til Trykken befordret af

[✂](#) Hans gamle Ven.

[✂](#) Kiøbenhavn, 1772.

[✂](#) Trykt og findes tilkiøbs hos A. F. Stein.

2

3

[✂](#) Jeg maatte være ligesaa enfoldig som J. L. B., ifald jeg skrev disse Linier for hans egen Skyld; derfor tilkiendegiver jeg strax i Begyndelsen, at det ikke er i Betragtning af ham, at jeg har skaaret min Pen. Vel er det i Følge af hans enfoldige og vaklende Gemyts Stridigheder, at jeg skriver dette Blad; men det skeer meere for at tale med det Almindelige, end for at have noget med ham at bestille. Det er en nødvendig Følge, at naar jeg indlader mig i Betragtninger over Josias, jeg da tillige maae frembringe Endeel, som kand passe sig paa andre; saa at mine ringe Tanker bliver et universel Remedie, hvoraf mange, men ikke Leopold kand have Lægedom.

4

[✂](#) 4 Man har i alle Tider, og hos alle Folkeslag troet en Siele-Vandring, hvilket er saa sandfærdig, at de Sorte paa Kysten Guinea, troer endnu den Dag i Dag er, denne Siele-Vandring; hvilket bevises af Hr. Røemers Beskrivelse over denne Kullsorte Nation. I Reformationens Tiden levede en loyerlig Person, som lod sig kalde Elias, han var snart Luthersk, snart Chatolsk, hvorføre de godt Folk som da levede, og som vare ligesaa høflige som vi, troede, at han burde nobiliteres og kaldes Elias Vendekaabe. Denne Mands Siel maae være forflyttet i det Josianske Legeme. Som en Tiug er ei den anden fuldkommen liig i den heele Natur, saa er ikke heller Josias og Elias fuldkommen et og det samme. Men Sammenligningen gaaer dog fortreffelig vel an. Lad os gjøre et Forsøg! — Elias havde en stor Lærdom — Josias kand ikke skrive et rigtigt Comma, og et ikke ugrundet Rygte siger, at han blev reject til Attestats. Heri er en ingen Sammenligning mellem Josias og Elias, med mindre man vil undstyldte ham dermed, at

5

[✂](#) 5

[✂](#) han blev reject for Ølskabs Skyld. Elias var foranderlig i sin Religion — dertil er Josias alt for øm — Dog! nu vil han reise Udenlandsk, og hvem veed da hvad han kand slaae sig til! — Kand han gjøre sørgelige Afbigter for et Par Ducater, kunde han maaskee og falde paa at forandre Religion, for et feedt Levebrød.

[✂](#) — Thi gid Fanden troe, at han vilde leve glad som Degn for Dydens skyld allene, naar han vilde gjøre sig nedrig for et par Ducater. — Efter dette lidet Omsvøb, er det vel bedst at komme til HovedSagen, for at

bevise, at Josias er en nye Elias. — Vores Helt, vores Josias, er fød til Verden, som Historierne beretter Aar p. M. R. 1747., de mælde ikke om hvad Tid paa Aaret han blev fød, men let er det at slutte, at han blev undfanget i Hundedagene og udklekket ved FastelavnsTider; thi NB. han er et utidigt Foster.

☒ — Hans Fader er af det slags Folk, som har den største Deel i at gjøre Folk anseelige. Josias blev og anseelig for Tiden, han hoveerede paa Stadens Volde, trods Critiquens Banketærstel i en meget

6

☒ 6

☒ tidlig Alder, og gav sig ud for Student da han endnu ikke vidste at Drive sit Navn. Saaledes udrustet, reiste han Udenlands — dog kom han ikke, formedelst Skiebnen, længere end fire Mile fra hans Fødebye, hvor han ipse Armatus vilde lære at declinere. — Hans muntre Hoved og vaklende Genie tillod ham ikke at nedsynke sig i det tørre Skolefuxerie. — Han vilde opløfte sig iblandt Stierne; han tog Maanens Høyde om Aftenen, og sank med eet i Rendesteenen. Men hvem kand trodse Skiebns Love! — Han pudsede sig som en Petit-Maitre, og studerede dog Philosophien, hvilket er artig nok; men dog var det artigere, at han indbildte sig og troede, at alle Nympherne i R.. vare forelskede i ham.

☒ Da han nu havde været en Varløs Lærling, og havde begaaet mange Forfeylinger — sit Venca Verbo! blev han omsider demitteret. Thi man vilde ikke længer holde paa ham; enten det skeede af Respect, af Foragt, af Sædvane, eller nogen anden Aarsag, det kand jeg ikke

7

☒ 7

☒ sige, og er heller ikke min Sag her at undersøge. — Han havde længe i Forveyen viist berømte Prøver paa et herligt Genie, ved, i sin Skolegang, at begræde en øm Moder paa en for alle Læsere begrædelig Maade, ikke saa meget i Henseende til Moderen (som man meget let kunde undvære), som i Henseende til ham selv. — Iblandt hans utallige Meriter maae ikke forglemmes, at han ved samme Leilighed vidste at afskrive et Latinsk sophisk Vers, som en anden havde gjort over sin egen salig Moder, der ved samme Tid døde, hvilket han i Hovedstaden lod trykke, og udgive for sit. — Dette opvakte det heele Sartoriske Laugs Beundring og Roes. — Nu kom han til Athenen — Hic rodus, hic salta! Krye af endeel Bene, hovereede han under Kritikens Banketærskel — Han gik videre — han blev Forfatter — Han vilde beskrive Sommeren. — Denne rare Aarets Tid beskrev han saa modbydelig, saa rungende, gungende og høyttravende, at alle Sommerens Elskere ynkede ham. Men da en Hoben Mathematiske Noter kom til Hielp,

8

☒ 8

☒ blev Skriftet firekantet, thi det er at obser- vere, at Josias er meget for firekantede Figurer, hvorfor man og har vildet trøste hans firekantede Hoved, med det firekan- tede Logis i hvilket han skrev sit Digt om Frihed. Da han nu saaledes var bleven Forfatter, Skiald, ja Skiald, værdig til Noter, som er en stor Sag, og da han i Kraft af de mangfoldige Bene, tilfælles for Genier og Narre, var bleven Student, tænk hvilket et Navn! drømte han om at gjøre store Spring i Verden. Man bildte ham ind, at han kunde blive Holberg, (see Side 15 i Justi Betænkninger.) Han troede det, han druknede den Danske lærde Verden i en Syndstod af Skrifter. Han vilde ogsaa mundtlig gjøre sig berømt; thi et prægtigt Genie hviler ikke saa let. Han tog sig derfor paa at holde hellige Taler, — han holdt dem. — Wartows Matroner beundrede ham; men andre fortræ- delige Folk (thi hvem kand behage alle,) forbød ham denne kildrende Fornøjelse at agere St. Povel. Josias, som et mærkeligt Ustadigheds Mynster, forlod da Theologien, og overgav sig paa nye til Philo-

9

☒ 9

☒ sophien; hvor han i den saa kaldede Examine Philosophico, fik for Definitioner, og for det, at have lært noget uden ad. Den Caracteer, som er tilfælles for Pope- gøyer og Mennesker. Saaledes herligen udstafferet, blev han Forfatter igien. Han skrev forunderlige Ting, eller lod dem i det mindste skrive. Midt i Strommen af hans utallige Projecter, blev han Theolog, Jurist og Medicus. I disse Forfatninger stod Theologien ham best an; Thi Woldikes Positiones vare ham nok. Men Skiebnen (hvad har Fanden ey at bestille) forbød ham, at have disse i sin Hukommel- se, hvorover han værdig blev reject. Slige Stød fælde ikke Helte, disse have fleere Hielpemidler og finder lettelig paa Raad. Da vores Helt Josias nu saae, at han hverken var skabt til Theolog, Medicus eller Jurist, var han dog glad over at see, at han kunde tage to Examina med Overflødighed af Bene. Sande Helte ere aldrig raadvilve — Jeg vil være Autor, sagde han, og jeg vil være politisk. Min egen Fader er Mester i Sammensyer-Lauget, og jeg kiender en Hoved-Kryller, hvad

10

☒ 10 forbyder mig nu at være politisk. Josias tog en prægtig Pen i en mægtig Haand. Naturens Alt sigtede, Biergene skialv; thi man ventede store og ubegribelige Ting. Biergene føde, og en paaseende Bias kommer frem. Skade at der i steden for Bias, ikke stod Josias, thi da havde man strax sporet, hvorvidt han kunde see. Evaes Natklokke var ikke det mindste Stykke Arbeide, der blev sammensyet i dette Videnskabernes Verkstæd. Ney! en Børnetugt, et Par Ord til Danne- mark, en Casserers tydelige Beskrivel- se, en mørk Afhandling om Veneris Gang igiennem Solen, Struensees . . . ja — hvad! .. utalligt om ham, og i Anledning af ham. Den Skinhel- lige Skoeflikker. En vigtig og vittig Satyr, over en ham nær Paarørende. — Disse alle ere Blade, saa langt neden for Critiquer, at ingen, uden at være ligesaa stupide som Helten, kand recensere eller bedømme dem. Eengang (thi Naturen er foranderlig, skrev han dog et læseværdigt Critique over en Suhms Brev til Kongen. — Men det afskyeligste Helten Josias har

11

☒ 11

☒ gjort i sit Liv og Levnet, er den Jeremiæ Begrædelse, som han har gjort over sin Critique. Josiæ Critique, som ventelig en anden har gjort, fortjener ikke Afbigt; men da Hr. Conference-Raad Suhm, er fød ædelmodig, og ved Philosophie har bestyrket denne Ædelmodighed, saa kand det være mueligt, at, Josias venter ved sin Afbigt nogle Reisepenge af en ædelmodig Herre. I denne Meening bestyrkes jeg af andre. Men sandt at sige, man maae være billig mod Folk! Hvo veed, om ikke vores Helt kiendte ligesaa lidet til det Gode i denne Critique, som til de Feil dem han begik, i at skrive Afbigt uden Aarsag! Hvo veed om han selv er Fader til det heele Barn! Dette Barn kand jo have samme Skiebne, som andre Børn, at være en Blanding! Og det er vel ikke det første, som har haft meere end een Fader. Naae! den kiere Helt vilde ikke tabe sin Ære, og hvem kun- de fortænke ham deri. At tale ellers meere om hans Afbigt, om hans Sendebrev, om hans Digt over Friheden, er ikke min Sag, da den kiere Helt af andre har, og af flere vil faae at vide, hvilket

12

☒ 12

☒ «selt Kram det er. — Min Hensigt troer jeg nu nogeuledes at have opfyldt, med at legge hans Ustadighed for Dagen, som den eeneste Aarsag til, at der aldrig er blevet noget Got af ham, i hvad der kand blive, om han kommer til at reise Udenlands; og vil jeg troe, at han, ifald denne kritiske Banketærskel ellers har banket noget Støv af ham, selv indseer, at Elias Vendekaabe var aldrig saa ustadig i Religionen, som Josias i Studeringer, hvilket han selv tilstod, om han kiendte sin Svaghed saa got, som de, der ved lang Omgang har lært ham at kiende.

☒ Justi Betænkninger gaaer kun til hans Vendekaaberie, i Henseende til den utidige Afbigt; Men jeg har stræbt, om mueligt, ved denne Banketærskel at banke hans Hovedfeil ud, som, fra Begyndelsen af, har været Vindtmagerie, Ustadighed, Kiedsommelighed, i at blive ved et vist Studium, og vilde jeg derfor ønske, som den der kiender Josias, at han kunde kalde Tiden tilbage, og begynde forfra igjen, da der ufeilbarlig kom noget got

13

☒ 13

☒ ud af ham. Men, om saa skeede, maatte han vogte sig for Selvforelskelse, og lukke sine Øren for ugrundede Lovtaler, af Personer, der alt for meget ere indtagende af hans udvortes Meriter. Og hvis det kiere Barn reiste nu Udenlands i den gale Forfatning, saa vilde det gaae ham som den Kiøle, der af stærk Støv kommer i en Plads-Regn, thi da kiendes Støvet tydelig siden, naar det tørres ind i Klæderne. Fortænk mig derfor ikke, kiere Ven! at jeg har gjort denne Banke- tærskel, af hvilken De kand betiene sig førend De tiltræder deres forestaaende Reise. Men førend jeg slutter, maae jeg sige den kiere Josias, at vor store Holberg, da han tiltrædede sin udenlandske Reise, neppe udlirkede sig Ducater, ikke heller reiste, fordi han ved en barnagtig Opførsel, eller ved Putgeilerie havde gjort sig stinkende; men fordi han ved Selvprøvelse indsaae, at hans store Genie derved blev meere dannet til at tiene Fædrenelandet, tog denne store Mand, mælder selv (in Vita) at han ofte gik til Fods, og brød sig om intet mindre end Magelighed.

14

☒ 14

☒ Endelig! Holberg besad en fyndig og grundig Munterhed, men Josias en putgeil Vittighed, og overalt, naar den gode Josias havde den sande Nytte af en udenlandsk Reise for Øyne, saa var det ikke den giænneste Ven ved utidige Af- bigter, enfoldige Breve, og i melodiske Forlystelser om Friheden, i et bundløst Hvad! — at vade lige til dette Forsæt! — Ney! min gode Ven! der vil andre Fortienester til at erhverve offentlige

ReiseStipendier, end at kunde sye Natklokker, og saa ædelmodige, saa rettænkende, saa fornuftige Mænd, som De, mod hvilke De har ført Correspondence, veed vist at vælge med meere Skiønsomhed, end at de skulde lade Dem lirke Ducater fra sig,

☒ til at reise i de varmere Lande. De skal vide, at i Norden er det koldt, og endda synes dette Clima at være Dem for varmt; mon ikke da de heede Lande vilde reent afsvie og opbrænde deres Hierne! —

☒ Bliv De hjemme, og lad Støvet blive banket reent af Deres Vendte

15

☒ 15

☒ Kaabe, maaskee den kunde blide vendt om, saa kunde den klæde til Deres galonerede Hat, og saa vilde De maaskee ikke endnu lugte saa ilde, endskiønt der ingen Eau de Levante var i Nærværelsen.

16